
УДК 81'373.21:81'373.6

НОВЕ ВИДАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ

**Лучик В.В. Етимологічний словник топонімів
України. — К.: ВЦ «Академія», 2014. — 544 с.**

Систематизація власних географічних назв, укладання їх у словники, дальший лінгвістичний опис й історико-лінгвістичне дослідження топонімів — важливе завдання ономастичної лексикографії. Такі праці, за умови їхньої ґрунтовності, дають вичерпні відомості про формування регіональної чи загальнонаціональної топонімної системи в просторі й часі. Вони адресовані як мовознавцям, так і географам й історикам, адже в історико-етимологічних словниках топонімів не лише з'ясовано походження різноманітних власних географічних назв (гідронімів, оронімів, мікротопонімів, ойконімів), простежено становлення конкретного топоніма від часу його першої згадки в писемних джерелах і до сьогодення, але й подано фізико-географічну, історичну, етнокультурну інформацію, яку топоніми акумулювали протягом свого функціонування в мові населення певного регіону. Важко переоцінити роль власних географічних назв і в освітньо-виховному процесі, адже вони — живі свідки минулого кожного народу, а також інших етносів на території його проживання, які перебували тут у різні періоди історії. З огляду на це важливо усвідомлювати, що топоніми “відбивають історично сформовані матеріальні й духовні цінності народу, є його культурними пам'ятками” [36: 116].

В Україні, на жаль, немає повного загальнонаціонального етимологічного словника топонімів. Бракує таких праць і в інших слов'янських народів. Це зумовлено

© С.О. ВЕРБИЧ, 2015

об'єктивними труднощами — потребою зібрати топоніми з усієї території, чого неможливо зробити за короткий проміжок часу; укласти спершу регіональний, а згодом і загальнонаціональний реєстр власних географічних назв різних класів; здійснити попередній лінгвістичний аналіз зібраного матеріалу; провести докладне історико-лінгвістичне дослідження кожного топоніма. Усе це, зрозуміло, не під силу одній людині чи навіть групі науковців. Для такої роботи необхідно мобілізувати цілі наукові колективи. Попри це, в Україні все-таки час від часу з'являються етимологічні лексикографічні праці з топонімії. Це переважно різнотипні етимологічні словники (гідронімів, ойконімів, оронімів), як-от колективні: «Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі» (К., 1985), «Гідроніми Нижнього Подністров'я» (монографія у формі історико-етимологічного словника; Одеса, 1981); авторські: «Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення)» (К., 1991) М.Л. Худаша і М.О. Демчук, «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від слов'янських автохтонних відкомполітичних скорочених особових власних імен)» (К., 1995), «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів)» (Львів, 2004), «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення)» (Львів, 2006) М.Л. Худаша, «Ойконімія Волині. Етимологічний словник-довідник» (К., 2001) В.П. Шулгача, «Назви гір і полонин Івано-Франківщини. Словник-довідник» (Івано-Франківськ, 2008), «Гідронімія Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник» (Івано-Франківськ, 2010), «Топонімія Покуття та деяких прилеглих територій. Етимологічний словник-довідник» (Івано-Франківськ, 2013), «Назви населених пунктів Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник» (Івано-Франківськ, 2014) М.М. Габорака, «Словник власних географічних назв Хмельницької області» (Хмельницький, 2008) М.М. Торчинського і Н.М. Торчинської, «Топонимия приазовских греков (историко-этимологический словарь географических названий)» (Донецк, 2000) Є.С. Отіна, «Гідронімія басейну Верхнього Дністра. Етимологічний словник-довідник» (К., 2007), «Гідронімія басейну Середнього Дністра. Етимологічний словник» (Луцьк, 2009), «Гідронімія басейну Нижнього Дністра. Етимологічний словник» (Луцьк, 2013) С.О. Вербича та ін. У цих працях подано етимологічний аналіз топонімів у межах різних регіонів України. Це, безперечно, вагомий внесок у перспективне систематизоване дослідження всього українського топонімікону. Однак такі видання не можуть замінити порівняно повного етимологічного словника власних географічних назв України, у якому було б відтворено цілісну картину становлення української топонімної системи від минулого до сучасності. Щоправда, вже було зроблено спробу підготувати короткий топонімний словник України. Ідеться про «Топонімічний словник-довідник Української РСР» (К., 1973) та його

друге, доповнене, видання «Топонімічний словник України» (К., 1998) М.Т. Янка. Проте ці праці, попри вміщену в них цікаву історичну, географічну і культурну інформацію, не були підготовані на належному лінгвістичному рівні. Отже, видання хоча б короткого історико-етимологічного словника топонімів України було актуальним протягом усього періоду незалежної Української держави. І ось, нарешті, така праця з'явилася. 2014 р. у київському видавництві «Академія» побачив світ «Етимологічний словник топонімів України», який підготував В.В. Лучик. Цей словник також не можна вважати повним, оскільки в ньому проаналізовано лише 3700 власних географічних назв. Однак це видання дасть змогу зацікавленому читачеві дізнатися про походження назв найвідоміших топооб'єктів України — міст, сіл, містечок, річок, озер, гір, заповідників, історично-географічних земель тощо.

Важливо відзначити, що, готуючи цю працю, її автор урахував усі попередні досягнення як вітчизняної, так і зарубіжної топонімічної лексикографії, опрацював усю доступну літературу з цієї проблеми, проаналізував здобутки й промахи українських топонімістів. Завдяки такій наполегливій і цілеспрямованій роботі В.В. Лучику вдалося в однотомній праці відтворити процес формування топонімікону в межах сучасних й історичних українських теренів.

Словник уміщує авторську передмову «Нове осмислення глибинних явищ», список умовних скорочень, покажчик ужитих ономастичних термінів і, безумовно, найважливішу частину — історико-лінгвістичне дослідження топонімів. Найприкметніша ознака словника — науковий аналіз поданих фактів. Етимологічні статті побудовано на вивірених лінгвістичних засадах, враховано також необхідну позамовну інформацію (географічну, історичну), що робить цю працю затребуваною як мовознавцями, істориками та географами, так і ширшою освіченою українською громадськістю, яку останнім часом деякі вітчизняні аматори-ономасти «підгодовували» не зовсім якісною продукцією. Абсолютна більшість етимологічних статей — зразок структурно-семантичного аналізу різних власних географічних назв як на рівні синхронії, так і діяхронії. Це, наприклад, питомі слов'янські утворення: *Баба, Бар, Белз, Борзна, Британ, Вабля, Вересоч, Видубичі, Вігор, Волинь, Ворохта, Гадяч, Гижиця, Гнізна, Говтва, Горинь, Грезля, Двина, Домаха, Думка, Жадень, Жонка, Забара, Збараж, Здвиж, Івотка, Ілля, Ірдинь, Кабиця, Калюс, Клевань, Коврай, Колочава, Куриця, Ладан, Лохвиця, Любар, Мож, Молокиш, Недра, Норин, Олава, Остер, Перемут, Попадя, Прип'ять, Путила, Райгородок, Свалява, Свига, Серня, Сколе, Смяч, Стубла, Тлумач, Тусталь, Уг, Україна, Хотин, Шаргород, Ямпіль, Ятрань* та ін.; іншомовні деривати: *Айдар, Акрин, Аршиця, Бакшала, Борштал, Бурульча, Гаспра, Джарилгач, Карабах, Кушугум, Саврань, Сугоклія, Таврида, Таракташ, Хаджидер, Царега, Янчур* та ін.

Отже, перед нами нова й цікава праця про походження, історію і розвиток українських топонімів. Читаючи «Етимологічний словник

топонімів України», виникла потреба докладніше ознайомитися з деякими етимологіями, унаслідок чого виникли певні міркування, які подаємо нижче.

1. Впадає у вічі обізнаність автора з багатоаспектною ономастичною проблематикою та специфікою етимологічного аналізу онімної лексики не лише слов'янських, але й інших мов (індоевропейських та неіндоевропейських), що дало йому підстави критично проаналізувати версії попередників щодо етимологізування низки топонімів, наприклад кримського ороніма *Авінда* (В.А. Бушаков виводив його від д.-гр. *ἄγων* 'місце зборів, збори'. На противагу йому В.В. Лучик указує на неможливість переходу гр. $\gamma > \beta$ чи гр. $\beta >$ слов'ян v ; С. 13) або гідроніма *Аджамка* в бас. Пд. Бугу (О.М. Трубачов і Л.Т. Масенко аналізували цю назву у зв'язку з тур. *adzām* 'перс'. В.В. Лучик переконливо доводить формування поширеної гідронімооснови *Аджи-* (здебільшого на півдні України) на базі д.-тюрк. *acı* 'киснути, бродити' (С. 14).

2. Сумнівна доцільність уведення в словник таких назв дрібних топооб'єктів, як, наприклад, *Аверкієва* (карстова порожнина), *Альошина Вода* (карстова печера), прозорих щодо дериваційної мотивації і малоцікавих із погляду етимологічної інформативності.

3. Фонетично необґрунтований зв'язок форм *Л(ь)то*, *Льтьць* з псл. **liti* (не пояснено кореляції короткого *ь* з етимологічним *i* в **liti*), а також гідроніма *Анша* (бас. Тиси) з гіпотетичним іллір. **apisa* (С. 22–23; незрозуміло, як іллір. **apisa > Анша*).

4. Не викликає заперечень тлумачення гідронімів *Багва* на основі географічного апелятива *багва* 'болотиста низовина; драговина, мочар', проте малоймовірна його германська природа (С. 28–29). Лексема *багва* — континуант псл. **bagu*, *-zve* [74 I: 134]. Відома й інша етимологія гідроніма *Багва* — як метатезна форма щодо **Бавга < Бьлга < псл. *bьlgь / *bьlga* [20: 50].

5. Назва р. *Бакота* (бас. Середнього Дністра) справді не має однозначного пояснення. Свого часу рецензент припускав можливість постання цього гідроніма як вторинної форми щодо **Ба-колта < -колта* із семантикою 'кривизна, вигин' або **Баўкота < баўк- < боўк-: бовкати* зі звуконаслідувальною семантикою [9: 11–12]. В.В. Лучик вважає ці версії малопереконливими і пояснює гідронім *Бакота* як генетично іллірійський чи кельтський (С. 30–31). На наш погляд, автор не вичерпав усіх ресурсів етимології цієї назви в системі слов'янської лексики, пор., наприклад, словц. *bakot* 'мекання кози, бекання вівці' [84 I: 89], що споріднене зі ст.-укр. *бакати* 'ляяти, лихословити' [5 II: 12], рос. діал. *бáкать* 'говорити, розмовляти' < псл. **bakati* [74 I: 141–142]: **bakota < *bakati + -ot(a)*. Пор. схожі щодо словотвору блр. діал. *букóта* 'пагорб', 'глибоке місце в річці' < псл. **bukati* [75 I: 405], чес. *buchot < *buxotь < *buxati* [74 III: 81]. Значення дієслівної основи *бак-* дає підстави припускати для відновленого **bakota* звуконаслідувальну семантику **'річка, яка шумить'*, пор. типологічно споріднені метафоричні гідроніми

Криклива, Крикуха та ін. До речі, поза увагою дослідника лишилися онімні паралелі — назва с. *Бакоти* на Тернопільщині, а також укр. прізвище *Бакута* [49 I: 25] < **Бакота* (у < о під впливом попереднього задньоязикового к), які свідчать про ширші структурні зв'язки гідроніма *Бакота* на слов'янському ґрунті.

6. У назвах українських гідрооб'єктів на зразок *Балакля* (*Балаклея*) структурний елемент *-ля* / *-лея* автор вважає таким, що сформувався під впливом мордовського *лей* 'річка, яр', який унаслідок народноетимологічного переосмислення заступив тюрк. *-лу* (С. 32). У поясненні генетичної природи морфеми *-лій* / *-лея* переконливішою видається думка Л.Т. Масенко про те, що тюрк. афікс *-лу* зазнав фонетичної адаптації на українському мовному ґрунті, реалізувавшись у формах *-ля* / *-лій*, *-лея*, *-ла*, *-ля* [41: 176].

7. Гідронім *Барабой* (вп. в Чорне море) проетимологізовано як гібридний з компонентами — слов'ян. *бара* з гідрографічною семантикою і тюрк. *бой* 'берег, узбережжя' (С. 33). Автор оминув увагою обґрунтованішу (лінгвістично) етимологію М.В. Павлюка, відповідно до якої *Барабой* — східнороманська назва, утворена способом трансонімізації суміжного мікротопоніма, похідного від румун. *baraboia* 'дика морква, картопля' [46: 48].

8. В основі гідроніма *Бахмут* (бас. Сіверського Дінця) В.В. Лучик убачає перс. *rehn* 'широкий, великий' (фонетично видозмінене в східнослов'янському мовленні) й і.-є. **ued-* / **uet-* / **ud-* / **ut-* 'вода' (С. 35). Малопереконлива етимологія. Цю назву Є.С. Отін аргументовано пояснював як тюркську, виводячи її від *Бахмат* (*Бахмут*) *су* 'кінська вода, річка' або від *Бахмут су* 'Бахмутова річка' [45: 15–16].

9. У низці етимологічних статей, присвячених українським ойконімам (рідше гідронімам), бракує історичних форм, показових для встановлення первісного варіанта назви, наприклад, ойконіми: *Березинé* (Одеська обл.; С. 40): не відзначено паралельної молд. назви *Ротунда* [56: 23]; *Біляївка* (Одеська обл.): історична назва *Головківка*, відома з 1792 р. [18: 324]. Пізніша назва *Біляївка* пов'язана з прізвищем кошового козацького отамана *Біляя*, який тут загинув під час облоги Очакова [18: 324]. Отже, *Біляївка* — дериват із суфіксом *-івка* (< *-евка*) від антропоніма *Біляй*, а не утворення із суфіксом *-ка* від прізвища *Беляев*, на що вказує В.В. Лучик (С. 52); *Браїлів* (Вінницька обл.): утворення із суфіксом *-ів* від антропоніма *Браїло* (С. 66). Історичні фіксації свідчать про те, що назва *Браїлів* не первинна: поч. XVII ст. — *Брагиловъ* [59: 269], 1880 р. — *Brahitów, Braitów* [82 I: 348]. На цій підставі робимо висновок, що *Браїлів* < *Брагилов* < **Брагиров* (дисиміляція *-pp-* — *-pl-*). Таке припущення підтверджує географічна характеристика цього поселення, яке розташоване в місці впадіння р. *Браги* в р. *Пів* (*Пов*) [52: 243; 57: 269]; лімнонім *Шаблацьке озеро* потрактовано як складену назву з опорним апелятивом *óзеро* й означенням *Шаблацьке* < ойконіма *Шабо* + молд. *лак* 'озеро в плавнях' + суфікс *-ськ-* (С. 78). Насправді *Шаблацьке* — дериват із суфіксом *-ськ-* від колишньої назви *Шаболат* (ва-

ріант *Шабо* [50: 485]) з подальшими фонетичними змінами: *-тськ-* > *-цьк-*; для гідроніма й ойконіма *Буша* (Вінниччина) мовознавець припускає вторинність структури щодо *Баша* (на підставі одиначної фіксації 1570 р. — *Баша* [54: 80]). Проте історичні джерела, починаючи з 1580 р., подають цю назву у фонетично незмінній (стосовно сучасної) формі *Буша*: 1580 р. — на *Бушу* [14: 267], 1589 р. — селище *Бушу* из рекою *Бушею* [30: 390], 1598 р. — *Busza* [29: 214], 1604 р. — имена *Бушѣ* [31: 138] та ін., що дає підстави вважати форму *Буша* первісною. Ойконім *Буша* виник унаслідок трансонімізації гідроніма *Буша* (поселення розташоване при впадінні р. *Буші* в Мурахву [82 I: 481]) < посл. **biša* < **bišiti(se)* ‘бити(ся), вдаряти(ся), шуміти’; назва с. *Великий Глибочок* (Тернопільська обл.) відома не з XVIII ст., як зазначає автор (С. 102), а з XVI ст. [64: 324]; назву селища *Вовковинці* на Хмельниччині витлумачено на основі групової назви *вовковинці* ‘підлеглі або нащадки поміщиків Вовковинських’ (С. 131) без урахування найраніше засвідченої форми цього ойконіма *Вовковия* (1493 р. — *Volkovua*), відомої авторові; ойконім *Жмеринка* на Вінниччині мовознавець пояснює як утворення із суфіксом *-ка* від мікротопоніма **Жмерин* (С. 210). Насправді *Жмеринка* — пізніша назва цього поселення. Джерела фіксують його з XVIII ст. (утворилося на основі злиття сіл *Великої* і *Малої Жмеринок*). До того було одне поселення *Бокіївці*, на що вказують історичні фіксації: 1598 р. — *Vokijowce*, 1607, 1619 рр. — *Vokijowka*, 1641 р. — *Żmerynce alias Vokijowka* [29: 212]. На підставі наведених фактів можна припускати, що *Жмеринці* — це частина поселення *Бокіївці*. З погляду словотвору *Жмеринці* < *жмеринці* ‘люди *Жмерина*’ < антропоніма **Жмера*. Форма *Жмеринка* вторинна до *Жмеринці* внаслідок впливу продуктивної моделі із суфіксом *-ка*; назву нп *Заложці* на Тернопільщині автор виводить від апелятива *заложці* ‘люди, що живуть за логом’ (С. 216). Дані джерел уможливають інакше пояснення цього ойконіма, який відомий у формі *Залозці*: 1483 р. — *Zaloscze* [76: 212], 1530 р. — *Zalosce* [64: 96], 1570 р. — зь *Залозець* [2: 70] < *залозці* ‘поселенці за лозами’, пор. у зв’язку з цим співвідносні ойконіми *Лози*, *Лозівка*, *Лозова* на Тернопільщині [60: 497]; ойконім *Стрижавка* на Вінниччині пояснено як утворення із суфіксом *-ка* від незбереженого **стрижава* (**Стрижава*) < *стриж* ‘острівець на болоті’ (С. 452). Назву *Стрижавка* вперше зафіксовано 1545 р. у формі *Стрижовка* [35: 214], яку підтверджує також пізніша фіксація 1578 р. — *Стрыжовка* [14: 232], що свідчить про вторинність форми *Стрижавка* до *Стрижовка* — дериват із суфіксом *-овка* від антропоніма **Стриж*, пор. похідні прізвиська: укр. *Стрижко* [49 II: 1018], рос. *Стрижов* [42: 787]; в основі назви нп *Фрунзівка* на Одещині (засноване в другій пол. XVIII ст.) В.В. Лучик вбачає сх.-роман. *frunzǎ* ‘листок’ (С. 491). Помилкова етимологія. Найперші згадки про це поселення подають його у формі *Захар’ївка* — 1859 р. [63: 154]. До 1927 р. — *Захар’ївка* [18: 822]. З 1946 р. — *Фрунзівка* [61: 390]. Отже, *Фрунзівка* — це меморіальна назва, в основі якої прізвисько М.В. *Фрунзе* — російського (радянського) вій-

ськового і партійного діяча; ойконім *Хоростків* на Тернопільщині пов'язано з антропонімом *Хорост* (С. 495). За такого пояснення ця назва мала б форму *Хоростів*. Назва цього поселення відома з 1564 р. як *Chorostkow* [86 VII/2: 283], 1650 р. — *Chorostkow* [37: 12], що дає підстави вважати ойконім *Хоростків* посесивом від антропоніма **Хоростко* / **Хоросток*, пор. відповідник пол. *Chorostek* [81, I: 85]; історична назва поселення *Цебрикове* на Одещині — *Гофнунгсталь* [10: 98; 63: 151], а не *Гофнудсталь* (С. 499). *Гофнунгсталь* — назва німецької колонії (заснована на поч. XIX ст.) < нім. *Hoffnung* 'надія' і *Tal* 'долина': 'долина надії'; варіант ойконіма *Рені* (Одеськ. обл.) — *Тамаров* дослідник вважає посесивом із суфіксом *-ов* від антропоніма *Тамар* (варіант до *Тамара*; С. 400). Словоформа *Тамаров* не первинна. Уперше цю назву зафіксовано у 1-й пол. XVII ст.: 1621 р. — *Томорово* [65: 115–116], 1645 р. — *Томарова* [51: 183]. На наш погляд, *Томаров* — слов'янізована форма молд. *Томорул* < *Томар(a)* + означувальний артикль *-ул* (*Томари* — назва старшинського роду в Україні грецького походження XVII–XVIII ст.).

10. Назву р. *Бершадь* В.В. Лучик виводить від апелятива *берш* 'вид судака, окуня' (цю версію, до речі, запропонувала Л.Т. Масенко [40: 51]), оформленого суфіксом *-адь*. Переконливішою видається етимологія цього потамоніма як фонетично вторинної форми (субституція в/б) щодо **Вершадь* < укр. *вершадь* [73: 153].

11. Назву м. *Бобринець* автор вважає вторинною до однойменного гідроніма, утвореного за допомогою релятивного суфікса *-ець*. У пропонуваному поясненні не з'ясовано ролі структурного елемента *-ин-*.

12. Гідроніми *Богова* (на Київщині та в бас. Сіверського Дінця) пояснено як релятиви на *-ов(a)* від язичницького *бог* (*big* 'ідол') за ознакою 'вода — бог' або 'місце, де стояв ідол, бовван', 'місце, де поклонялися божеству' (С. 56). Аналіз формальної структури назви *Богова* дає підстави розглядати її як відантропонімне утворення: *Бог* + *-ів* (*-ова*), пор. укр. прізвище *Богів* [49 I: 79], ст.-укр. антропонім *Бог* [1649 р.; 66: 61].

13. Оронім *Боярин* (Івано-Франківська обл.) дослідник пов'язує зі ст.-укр. *бояр* 'великий землевласник або служила людина, яка займала високе суспільне становище' + посесивний суфікс *-ин* (С. 65). Формальна структура назви *Боярин* спонукає її пояснювати як форму із суфіксом *-ин* від антропоніма *Бояра*, пор. пол. відповідник *Bojara* [81 I: 46].

14. Гідронім *Бра́ниця* (бас. Дніпра) проетимологізовано на основі псл. **brъna* 'болото, мочар' (С. 66). Незрозуміло, однак, як псл. **brъn-* > *Бран-*. За умови первинності форми *Браниця* цю назву можна виводити від **brъnica* < **brъn-* < **brъti*. Щодо ймовірної мотивації семантики гідронімооснови *Бран-* пор. рос. діал. *бра́ница* 'пристань для невеликих суден...' [74 III: 161].

15. Назву р. *Бреч* у бас. Десни пояснено у зв'язку з апелятивом *брочити* 'фарбувати в червоний колір' ~ 'річка з водою червонуватого, рудого кольору' (С. 68). Імовірніша, на наш погляд, така етимологія цього гідроніма: *Бреч* < *брячати* < **bręčati* [74 II: 20–21], враховуючи діалектну

(поліську) рефлексією 'а (< е) > е (у наголошеній і ненаголошеній позиціях [47: 217; 79: 341]). Так само можна етимологізувати й основу *Брещ-*назви р. *Бреща* на Волині (В.В. Лучик, услід за О.М. Трубачовим, виводить гідронім *Бреща* від **brešča* < **brent-isk-iā* 'оленяча' або від трансформованого **dьbrьskъ* < **dьbrь*; С. 68–69) < **Бряшча* < **Бряжча* (ш < ж унаслідок асиміляції за глухістю) < *бряжчати*, пор. укр. діал. *брящ* 'мілке місце в річці, де «бряшчит» (бринить) вода по камінню' [43 I: 73].

16. Малопереконлива етимологія гідроніма *Бурковиця* (п. Здвижу) у зв'язку з фітономеном *буркун* ('буркун жовтий') (С. 83). Імовірно пояснення цього потамоніма як онімизованої форми апелятива **бурковиця* < *бурковий* < *бурк-* < *буркати* 'бити ключем' [53: 43], пор. споріднені лексеми: буков. *буркач* 'водоспад' [53: 43], гідронім *Буркало* в бас. Пруту [54: 77].

17. Ойконім *Бучач* на Тернопільщині В.В. Лучик (найраніші фіксації цієї назви автор датує XIV ст., тоді як у писемних джерелах цей ойконім відомий на два століття раніше [15: 126]) вважає утворенням з індивідуально-присвійним суфіксом *-*ь* від антропоніма **Бучак* (С. 86), що мало ймовірно. Від цієї особової назви можна було б очікувати форму **Бучаків* (< *Бучаков*; пор., наприклад, структурно схожий ойконім *Купчаків* на Львівщині [61: 344] < **Купчак*). На нашу думку, *Бучач* — лексико-семантичний дериват від незбереженого апелятива **бучач* < *бучати* 'шуміти, вирувати' + суфікс *-ач*, пор. спільнокореневе укр. *бучало* 'вир, глибока яма, що наповнюється навесні водою, не висихаючи навіть улітку' [39: 219]. Отже, **бучач* — 'потік, що шумить, вирує'. Така семантика зумовлена, напевно, тим, що поселення *Бучач* розташоване у вузькій долині на берегах р. Стрипи [19: 174–175], тобто в місці, де *'шумить, вирує вода'.

18. Ойконім *Вендичани* на Вінниччині пояснено як утворення із суфіксом *-чани* від гіпотетичного **Венди* (С. 110). Сумніви в такій словотвірній моделі викликає штучний формант *-чани*. З цього приводу зауважимо, що морф *-ч-* у структурі таких назв (пор. *вінничани* < *Вінниця*, *Тисьменичани* < *тисьменичани* < *Тисьмениця*) виник у результаті морфологічних змін на стику морфем *-иця* в твірному топонімі й *-ани* в похідному катойконімі. З огляду на це *Вендичани* < *вендичани* < **Вендиця* (пор. формальний відповідник пол. *wędzica* 'гачок, виделка' [83 VII: 522]) < **Ved-* [23: 40–41]. Можливо, проте, що *Вендичани* — це видозмінена на ґрунті польської мови форма від **удичани* 'поселенці на берегах р. Удич' (р. *Удич* тече на території Вінниччини), якщо гідронімооснова *Уд-* < псл. **Qd-* ~ **Qda* 'вудка' — 'те, що має вигнуту форму' [16 I: 437].

19. Мікротопоніми *Верпіль*, *Верпілья* на Волині мовознавець етимологізує як континуанти псл. **вьрпа* / **вьррь* < **вьрpati* 'рвати, обривати', 'трясти', 'сукати, скручувати' (С. 112). Насправді ці власні географічні назви постали внаслідок трансформації первинних **Вер(х)поль*, **Вер(х)полье*, на що вказують історичні варіанти цих волинських мікротопонімів: *Верхполье* (1855 р.), *Верхпилье* (1908 р. [69: 321]) < *верх* + *поле*.

20. Малопереконливий зв'язок гідронімного варіанта *Рімава* на Закарпатті (іст. *Рѣмава*) з рос. діал. *ре́ма* 'заплавні кущі та ліс уздовж річки' (С. 118–119) через віддаленість ареалів, де засвідчені ці форми. Можливо, *Рімава* < **Грімава* (пор. *Ригор* < *Григор*) < **грімава* < **grimati*, спорідненого з **grьmĕti* 'гриміти' [74 VII: 129].

21. Гідронім *Волба* (*Велика Волба*, *Мала Волба*) в бас. Дніпра зараховано до етимологічно непрозорих. Автор припускає, як імовірний, його зв'язок з географічним апелятивом якут. *олба* 'котловина, що утворилася на місці спущеного озера' (С. 134). Цей гідронім етимологізують також як слов'янський, похідний від псл. **vьlba* < і.-є. **uel-* 'крутити, повертати, обвивати, мотати' [17: 7].

22. Назву р. *Втóра* (бас. Прип'яті) витлумачено на основі укр. *втóри* / *утóри* 'пази на краю бочки, у які вставляють дно', що, на думку В.В. Лучика, міг мати й географічне значення 'колія, заглибина, канава' < **utorь* (С. 143). Не враховано етимології цього гідроніма В.П. Шулгача, згідно з якою *Втора* < псл. **Qtora* / **Qtorь* < **vьterti* [69: 203].

23. Назву р. *Гáйчур* (бас. Дніпра; варіанти *Гайчул*, *Ганчол*, *Янчул*) зараховано до етимологічно незрозумілих. Автор припускає, що *Гайчур* < *Ганчур* — утворення з релятивно-посесивним суфіксом *-ур* від імені *Ганька* (С. 146). Поза увагою дослідника лишилася етимологія цього гідроніма Л.Т. Масенко, яка вважає його тюркізмом з постпозитивною основою *-чул* 'ручай, річка' [41: 164], пор. ще тюрк. *çul* 'степ, поле, пустеля' [5: 99].

24. Гідронім *Дзялинь* (бас. Дністра) мовознавець роглядає як гібридне утворення — від сх.-роман. *диль*, *дил* (молд. *дял*) 'пагорб, гірський хребет, діл' за допомогою слов'янського суфікса *-ин* (у топонімній функції; С. 181). На нашу думку, така етимологія малоімовірна. Фонетична структура гідроніма *Дзялинь* (корінь *дзял-*) вказує на його формування в польськомовному оточенні, пор., наприклад, пол. *Działyń* — ойконім у Мазовії [82 II: 265] < *dział* 'поділ; гора; поле' [83 I: 633].

25. Ойконім *Димер* на Київщині, на думку мовознавця, перенесено з Польщі (пор., наприклад, пол. с. *Думір* < і.-є. **dem-* 'будувати, зв'язувати' + *-мер* < прусс. *maru* 'затока'; С. 182–183). Назву нп *Димер* В.П. Шулгач переконливо тлумачить як фонетично трансформовану форму від **Здимер* < псл. **Sьdĕmĕrjь* [69: 268].

26. Незрозуміло, як пояснити структурно-словотвірний зв'язок праформи **mQtvica* з **mQtvь* (С. 215). Відновлене **mQtvica* дериваційно пов'язане з **mQtv-* < **mQiti* [74 XX: 148].

27. Немає підстав виводити укр. **збруч(i)*, пол. *zbrucz* із пол. *zbrudzić* (С. 220). На наш погляд, лінгвістично переконливіша етимологія географічного апелятива **збруч(i)* як континуанта псл. **szbrQčь* (В. Орел допускає також праформу **jьzbrQčь* [44: 158]) < **szbrQčati* зі звуконаслідувальною семантикою.

28. Основу *Ірш-* гідронімів *Ірша* (бас. Дніпра), *Іршава* (бас. Тиси) В.В. Лучик вважає посесивом на *-*ja* від ст.-в.-н. *irch*, *irh* 'козел' за ознакою 'місцевість, узбережжя річки, насичене козами' (С. 236). Ети-

мологія непереконалива. Назви гідрооб'єктів із відносно-присвійним суфіксом *-ьj-* утворювалися від питомих основ, пор., наприклад, назви рр. *Жабій, Зубря, Кізій, Тур'я* [54: 192, 218, 249, 576]. Назви рр. *Ірша, Іршава* пояснюють як генетично слов'янські [21: 40–43, 46; 62 III: 155].

28. Для першого складника ойконіма *Кароліна-Бугаз* на Одещині автор припускає імовірний зв'язок з ім'ям короля *Карла* (С. 253). Насправді цей компонент похідний від антропоніма *Кароль* (нерегулярний словотвір із суфіксом *-ин* від основи на приголосний) — імені графа *Кароля* Стибора Мархоцького, який викупив цю місцевість [1: 350].

29. Малоімовірна етимологія укр. *китай* 'фортеця; укріплення; плетена огорожа' як генетично тюркського (С. 261). Цю лексему можна розглядати як дериват з основою *кит(a)* < псл. **кытайъ* < **кыта* [74 XIII: 279–280].

30. Гідронім *Кіблич* на Вінниччині В.В. Лучик етимологізує на основі укр. діал. *кібель* 'баддя-цебер' (назва-метафора), можливо, під польським впливом (С. 262). На нашу думку, цю назву треба пояснювати інакше. Найраніше засвідчені фіксації відгідронімного ойконіма *Кіблич* подають його в записах із голосним *у* в корені: 1607 р. — *od Kublicza* [85, IX: 125], 1629 р. — *z miasta Kublicza* [57: 404], 1648 р. — *Kublicz* [7: 210]. Форми з *i* пізніші: 1761 р. — *под Къбlichem* [12: 309]. Наведений матеріал дає підстави аналізувати гідронім *Кублич* як утворення з основою *кубл-* < *кубло* 'гніздо' [16 III: 119], оформленою суфіксом *-ич* у непатронімній функції. На підтримку такого пояснення вказує географія пот. *Кублич*: течія потоку утворює численні стави. Щодо типології такої номінації пор. споріднений гідронім *Гнізна* (бас. Серету л. Дністра) < **gnězdьna* < **gnězdo* 'заглибина в рідкому болотистому ґрунті' [80: 341–342]. Форма *Кіблич / Кублич* виникла, напевно, внаслідок неправильного прочитання польського *и* як східнослов'янського *и* (укр. *и, і*). На думку Р.М. Козлової, гідронім *Кіблич* — це фонетично вторинна форма від **Килбич* (метатеза *-лб-* > *-бл-*) < **кълбіць* < **кълб-* [22: 57–58].

31. Варіант *Кундук* гідроніма *Сасик* дослідник тлумачить як тюркізм із коренем *кун-* 'день, сонце' і локативним суфіксом *-дик* > *-дук* (унаслідок сингармонійного впливу з боку кореневого голосного; С. 270). Поза увагою автора лишилися альтернативні тлумачення цього гідроніма: 1) від тюрк. *кудук* 'колодязь' із вторинним *-н-* перед зубним *-д-* [41: 169]; 2) фонетично видозмінена форма від **кулдук* (*л* > *н* під впливом наступного зубного *д*) із семантикою 'кривизна, вигин' [22: 171].

32. У поясненні гідроніма *Кодима* на Одещині В.В. Лучик погоджується з необґрунтованою версією (насамперед із погляду ареалу) О.С. Мельничука про фінську генезу цієї назви (С. 270). Автор не прокоментував інших версій етимології гідроніма *Кодима* — тюркської [62 II: 276] і слов'янської [22: 187–188].

33. Малопереконаливе пояснення ойконіма *Копайгород* на Вінниччині як назви зі складниками *Копай* (суміжний ойконім) і *город* (С. 278). Назва *Копайгород* утворена за такою дериваційною моделлю: основа

дієслова наказ. способу *копай* < *копати* + апелятив *город* (пор. структурно схожу назву нп *Вернигородок* у Вінницькій обл.): місто було оточене високими оборонними валами [59: 273].

34. Пояснюючи назву *Любеч* на Чернігівщині, мовознавець спирається на версію укладачів «Етимологічного словника літописних географічних назв Південної Русі», згідно з якою *Любеч* — дериват із архаїчним присвійним суфіксом **-jь* від антропоніма *Любко* (С. 312). Однак від цього імені постав би ойконім **Любков* > **Любків*. Назви поселення з формантами *-еч*, *-ча*, *-че* походять від антропонімів із суфіксом *-ець* < **-ьсь*, який, сполучаючись із **-jь*, переходив у *-ьч-*. Отже, *Любеч* < **Любець* + **-jь*, пор. ще споріднений ойконім *Любче* на Волині [70: 81].

35. Волинський лімнонім *Любовель* В.В. Лучик пояснює на основі укр. діал. *любвий* ‘пісний, нежирний (про м’ясо)’ та споріднених лексем (С. 312). Непереконлива етимологія. *Любовель* — фонетично вторинна форма від **Любовль* (епентетичне *e* в групі *-вл-* < *-вј-*) < **Любовjь* — утворення з індивідуально-присвійним суфіксом **-jь* від антропоніма *Любовъ*, пор. структурно споріднені топоніми: *Гостомель*, *Радомель* < **Гостомъ*, **Радомъ* + *-j-* [25: 173–174].

36. Неточно відтворено покликання на працю [8: 222] в тлумаченні топоніма *Люча* — посесив на **-ja* від антропоніма *Лют* (С. 313). У зазначеній праці відновлено праформу **l'utja* < **l'ut-* < **l'utjь* [8: 222].

37. Гідронім *Мерло* в бас. Дніпра (варіанти *Мерль*, *Мерла*) автор пояснює як утворення від кореня **mьr-* (**mor-* / **mar-*) ‘море, калюжа’, оформленого суфіксом **(d)lo* (С. 325). Таке тлумачення поверхове. Потамонім *Мерло* (*Мерль*, *Мерла*) виник у результаті онімізації та субстантивзації прикметника *мерлий* < **mьrljь* [74 ХХІ: 139–140]. Щодо мотивації семантики пор. споріднені укр. гідроніми з основою *Мертв-*: *Мертва*, *Мертвиця*, *Мертвовід* [54: 360].

38. Гідронім *Неретва* в бас. Зх. Бугу проетимологізовано як утворення з префіксом *не-* й суфіксом *-ва* від діал. *рет* ‘рівне поле, болотисте поле, мокра земля’ (С. 343). На наш погляд, *Неретва* < *Не-ритва*, пор. структурно споріднені гідроніми й апелятиви: рос. р. *Зарытва* в бас. Оки, пол. р. *Rytwina* в бас. Одеру, укр. діал. *ритвина* ‘вибоїна на дорозі’, рос. діал. *рытва*, *рытвина* ‘рів, канава, яма’ < псл. **rytva* (> **rytvina*) — утворення із суфіксом **-tva* від **ryti* [4: 16–17].

39. В основі гідроніма *Опір* (бас. Стрия) мовознавець вбачає апелятив *опір* ‘опора’ за подібністю річки до *унірки* (*унірка* ‘трикутний пліт для захисту плавучої валюшні від інших плотів’; С. 363). Малоймовірна етимологія. Гідронім *Опір* < **obporъ* ‘перешкода’ < **obperti* (пор. укр. *опір* ‘спротив’, ст.-серб. *opor* ‘перешкода’, чес. *opor* ‘спротив’, пол. *opór* ‘т. с.’ [74 ХХVІІІ: 263]. На підтримку запропонованої мотивації промовляють позамовні чинники: річище *Опору* пролягає між гірськими хребтами, які створюють природні перешкоди на шляхові гідрооб’єкта [38: 187].

40. Історичну назву селища *Кіммансталь* (тепер *Письменне* на Дніпропетровщині) В.В. Лучик вважає композитом із компонентами —

антропонімом (німецьким за походженням) і апелятивом *сталь*, що вказував, за словами автора, на характер виробництва в селищі (С. 376). Пояснення другого складника хибне. Обидва компоненти ойконіма *Кіммансталь* генетично німецькі: другий походить від нім. *Tal* ‘долина’: ‘долина Кіммана’. Пор. споріднені назви німецьких колоній із компонентом *-таль* у різних регіонах України (до 1946 р.): *Марієнталь*, *Карлсталь*, *Франденталь* та ін.

41. У поясненні гідроніма *Полтва* (бас. Зх. Бугу) не враховано лінгвістично аргументованої версії В.П. Шульгача, відповідно до якої *Полтва* < псл. **rǫlty*, *-ǫve* < і.-є. **pel-* / **pol-* / **pl-* ‘текти’ [69: 229].

42. Гідронім *Тыква* (варіант гідроніма *Полонка*, бас. Стиру) автор пов’язує з метафорично переосмисленою лексемою *тиква* ‘посуд для молока’ (С. 384), що, на наш погляд, не вичерпує всіх можливостей інтерпретації етимона цієї назви, яку можна етимологізувати на базі первинного **Теква* (*u* < *e*) < **теква*, пор. апофонічну форму *тєчва* ‘течія’ [16 V: 536] < **тецьва* (< **текті*).

43. Компонент *-pathaka* в угорському варіанті назви р. *Помийниця* *Zeklenczepathaka* мовознавець виводить від угор. *csapadekos* ‘багатий на опади, з рясними опадами’ (С. 385), що мало ймовірно, оскільки угор. *pathaka* — це мадяризована форма д.-укр. *потокъ* < псл. **potokъ*.

44. Гідроніми *Рáva* (бас. Вісли, Верхн. Дніпра) В.В. Лучик розглядає, услід за З. Бабицом, на основі балто-герман. *rava* < і.-є. **rōu-* ‘спокійний’ (С. 396). Ці назви мають слов’янську етимологію — континуанти псл. **rōva* < **rovъ* < **ryti* (див. з оглядом неслов’янських версій [4: 18–19]).

45. Для гідроніма *Ромén* (бас. Дніпра) дослідник припускає неслов’янське походження, порівнюючи основу *Ром-* з балт. *ramus*, *romus* ‘тихий, спокійний’ (С. 406–407). Назву р. *Ромен* можна пояснювати як фонетично видозмінену форму (трансформація анлаута) від **Кромьн-* (пор. схожий процес в укр. діал. *рінка* ‘різновид глиняної каструлі’ < *кринка*) < псл. **krotъnъ(jь)* [69: 230–231].

46. В основі лімноніма *Саф’ян* (*Сап’ян*) на Одещині автор вбачає тюрк. *сафйан* ‘коник’, відновлюючи таку мотиваційну ознаку для основи зазначеного гідроніма — ‘насиченість заплави відповідними комахами’ (С. 416). Етимологія непереконлива із семантичного погляду. Відома етимологія цієї назви від тюрк. *saf* ‘чистий’ і *yap* ‘бік, сторона’ [13: 77].

47. Ойконім *Скалат* на Тернопільщині витлумачено як дериват від географічного терміна *скала*, оформленого болг. артиклем чол. р. *-т-* (С. 431). Пропонована версія не обґрунтована: не наведено схожих утворень із болг. артиклем *-т-* в інших регіонах (із південнослов’янським впливом) України, у зв’язку з чим не доведено болгарськомовного впливу на формування ойконімікону Західної України, зокрема Західного Поділля. На нашу думку, назву нп *Скалат* можна пояснювати як результат онімізації короткого прикметника **скалат* < *скала* ‘скеля’ + *-ат-* (цей суфікс указував на специфіку ознаки, вираженої твірною основою).

48. Етимологізуючи назву р. *Сквира* (бас. Росі), мовознавець, услід за І.М. Желєзняк, доводить її балтійське походження (С. 432). На наш погляд, гідронім *Сквира* можна пояснювати на слов'янському ґрунті як континуант псл. **skvira*, на що вказує споріднена апелювативна лексика: укр. *скві́ра* 'снігова буря' [16 VI: 431], діал. (поліськ.) *скві́ра* 'раптовий дощ із шквалістим вітром' [34: 196] < псл. **skvir-* [18 VI 6: 431], пор. також інослов'янський аналог — чеський топонім *Skvira* < *skvirati* [78: 55]. Семантику відновленого **skvira* як твірного апелюватива для гідроніма (топоніма) *Сквира* мотивувала ознака, пов'язана з дією 'крутити, кипіти', що не суперечить логіці номінації гідрооб'єктів із швидкою (бурхливою) течією.

49. Назву с. *Смига* на Ровенщині (Рівненщині?) мовознавець етимологізує на основі гіпотетичного **смига* як варіанта діал. *шмига* 'дощечка, що слугує кутоміром при набиванні млинового каменя' (С. 436). Малоімовірна етимологія з погляду мотивації семантики топонімооснови. Щоправда, В.В. Лучик допускає можливість пояснення ойконіма *Смига* у зв'язку з контактним гідронімом *Смижаль* (С. 437), основу *Смиж-* якого В.П. Шульгач зближує зі *Смуж-* (чергування *ou: ū*) < *смига* 'водна поверхня серед болотистої трясовини' [68: 20]. Таке пояснення неостаточне. На наш погляд, назву *Смига* можна етимологізувати в системі лексики гнізда псл. **smugati* 'швидко рухатися' [16 VI: 446] або **s̆mig-* < **migati* 'швидко рухатися', 'тремтіти, трястися', 'блищати' [74 XVIII: 16–28].

50. Розгляд гідроніма *Стіна́вка* (бас. Стрия) лише на основі діал. *сті́на* 'літня вівчарня в полі' (С. 450) звужує структурно-семантичні зв'язки гідронімооснови *Стин-*, яку можна пояснювати також і як: 1) результат еволюції давнішого **sty(d)nava* *'холодна річка' (< **sty(d)-nQti* + *-av(a)*, пор. укр. *сті́нути* 'холонути, остигати'), що добре угоджується з холодним температурним режимом гірських річок; 2) фонетично вторинну форму від **Стінава* < псл. **stěna* (укр. діал. *сті́на* 'крутий схил гори' [39: 250] > **stěnavā* 'річка, що тече між стінами-скелями', пор. чеську паралель — назву р. *Stěnavā*, яку пов'язують з псл. **stěna*: *'річка, застінена стрімкими скелями' [77: 50–62]; 3) рефлекс псл. **s̆tinava* (< **s̆tinati* + *-av(a)* [69: 187]) *'річка, що змиває (стінає) берегову лінію'.

51. Колишню назву поселення *Шикирликитай* (тепер смт *Суворова* на Одещині) автор слушно аналізує як генетично тюркську. Перший складник пов'язує з тюрк. *шыкыр* 'звук ляскання', а другий — з етнонімом *кутай* (С. 455). Таке пояснення структурних компонентів цієї назви, на нашу думку, малоімовірно насамперед з погляду їхнього семантичного неузгодження. У зв'язку з цим аргументованішою видається інша етимологія ойконіма *Шикирликитай* — на основі тюрк. *şekerli* 'цукровий, солодкий' [5: 145] і суміжного лімноніма *Китай*: 'місцевість із несолоною (солодкою) водою'. До речі, таку семантику для назви *Шикирликитай* відновлював і Ю.О. Карпенко [26: 193–194].

52. У назві р. *Су-Індол* (бас. Азовського моря) другий складник *Індол* В.В. Лучик порівнює з кримським хоронімом *Ан(а)дол* < тюрк. *Ан(а)-*

dolu ‘Мала Азія’ (С. 456). Переконливішою вважаємо етимологію складника *Идол* як фонетично адаптованого на тюркському ґрунті слов’ян. *Удол* < псл. **Qdolъ* ‘долина, яр, вибоїна’ [69: 201], пор. схожу зміну в гідронімі *Ингул* — результат тюркізації псл. **Qgъlъ* (С. 234).

53. Відгідронімний ойконім *Сучава* на території Румунії дослідник, услід за В.А. Никоновим, етимологізує у зв’язку з румун. *suci* ‘вити, вертїти’ (С. 456). Лінгвістично обґрунтованіше тлумачення топоніма *Сучава* запропонував Ю.О. Карпенко: *Сучава* < **Сочава* < *сок*, *сочитися* [27: 280], пор. ще споріднений гідронім *Соча* в бас. Горині < псл. **Soča* [69: 252].

54. Назву м. *Тараща* на Київщині мовознавець розглядає як давнє утворення з посесивним суфіксом *-*j(a)* від демінутива *Тараско* або ж як онімізовану форму незасвідченого **тараща* ‘пруття, яким мостять дороги’ < *тáрас* ‘хмиз’ + суфікс збірності *-*ъje* (С. 464). Таке пояснення небездоганне: 1) від антропонімів із суфіксом -*к*- не творилися посесиви з формантом *-*ъjъ*. Від особового імені *Тараско* утворився б ойконім *Тарасков* > *Тарасків*; 2) фонетично і словотвірною не обґрунтовано зв’язку гіпотетичного **тараща* з *тáрас* ‘хмиз’. Цілком можливо, що ойконім *Тараща* < *таращ-* < *таращити* ‘тягти’ [62 IV: 23].

55. Гідронім *Тікич* автор виводить від **Тикич* < **тык-* < **тыкати* ‘встромляти, втикати’ (С. 473). На наш погляд, цей гідронім можна етимологізувати інакше, якщо основною для аналізу обрати форму *Тікич* (варіант *Тикич* фонетично вторинний до *Тікич* унаслідок ствердіння *т*). Це фонетичне явище ілюструє українська лексика, наприклад: *затéка* ‘приблуда, заволока’, *зáтич* ‘т. с.’ < *тік-* < **тéкати* ‘бігти, тікати’ [16 V: 578], які перебувають у структурно-семантичному зв’язку з *ті́ка* ‘волочитися’ [3: 351] < *тік-*) < псл. **těk-* ‘бігти’, пор. ще споріднені гідроніми *Тікач* у бас. Черемошу (< *тікати* ‘швидко тікати, бігти’ [11: 461–462]), *Стікич* у бас. Тетерева [54: 530].

56. Аналізуючи назву орооб’єкта *Тóвтри* (*Тóлтри*), В.В. Лучик надає перевагу неслов’янській етимології цього топоніма (імовірно, фракійсько-іллїрійське джерело; С. 474). Проте зазначений оронім пояснюють і на слов’янському ґрунті [67: 887; 71: 206].

57. Основу ойконіма *Трускавець* автор пов’язує з апелятивом *трус-сок* ‘дрібний хмиз, сухі тріски’ (С. 478). Таке пояснення малопереконливе, оскільки ґрунтується на випадковому формальному співзвуччі ойконімооснови *Труск-* і лексеми *трус(о)к*. Назва *Трускавець* зберігає архаїчну основу *Трускав-* < псл. **truskav-* < **truskati* ~ **tryskati* ‘стрімко текти’ (варіант основи з *ũ* [33: 50–51]) < **trusk-*: **trysk-* на позначення ‘джерела, струмка’ [58: 224–225]. У цьому контексті ойконім *Трускавець* слід пояснювати як похідний (трансонімізація) від назви суміжно-го гідрооб’єкта *Трускавець* у бас. Стрия [54: 574].

58. Колишню назву м. *Тульчин* (Вінницька обл.) витлумачено як складну назву з компонентами *Нестор* (особове ім’я) і *вар* ‘укріплене село, замок, фортеця’ (С. 479). Насправді перший складник цього ойконіма *Нестер* — це поширена в пізньому середньовіччі назва *Дністра*

(пор., наприклад, фіксації XV ст.: на *нистрѣ*, *Niestr*, *Nestr* [54: 174]). Отже, *Нестервар* — це ‘фортеця, замок на Дністрі’.

59. Варіант *Гантурка* гідроніма *Турія* на Кіровоградщині потрактовано як дериват з основою **gъb-* ‘кривий, кривизна’ і географічним терміном *турка* ‘гирло річки’ (С. 479–480). На наш погляд, гідронім *Гантурка* можна етимологізувати як фонетично видозмінену форму від **Гоптурка* < **Обтурка* (форма з протетичним *г* й асимілятивним оглушенням *б > п*) < псл. **obturъka* з географічною семантикою, пор., наприклад: рос. діал. *отурка* ‘розворот, поворот судна, плоту під впливом течії, вітру’, на *отурку* *взять* ‘повернутися впоперек течії’ [74 III: 220–221].

60. Гідронім *Тясмин* В.В. Лучик етимологізує на основі псл. **тъsmenъ* > н.-луж. *tšmėń* ‘болотисте місце’, покликаючись на Д.Г. Бучка (С. 481–482). Поза увагою дослідника лишилася лінгвістично аргументована етимологія цієї назви, яку запропонувала О.П. Карпенко: *Тясмин* < *Тясмень* < псл. **těskmenъ* (> **těsmenъ*) < **těsknъjъ* ‘тісний’ [24: 52–59].

61. Назву печери *Угринь* на Тернопільщині автор пояснює (із певним застереженням) як посесив із суфіксом *-*jъ* від етноніма *угрин* ‘угорець’ або відповідного антропоніма, зауважуючи, що спелеонім не належить до давніх утворень періоду продуктивності суфікса *-*jъ* (С. 483). Такому твердженню дослідника суперечить назва печери *Домамир* у тому ж регіоні (тепер с. *Домаморич*), відома з 1241 р. як *Домамиря печера* [32: 119] < **Домамирjъ*. Щодо етимології назви *Угринь*, то її можна також трактувати як давнє утворення з архаїчним суфіксом *-*унь* від псл. **Qgъra* / **Qgъrъ* із семантикою ‘кривизна, вигин’ (докл. про це див. [69: 202–203]).

62. Назву смт *Царичанка* (Дніпропетровська обл.) пояснено як трансонімізовану форму суміжного гідроніма, похідного від молд. *цара* ‘орний степ, поле, вигін’ + суфікс *-анка* (С. 498). Походження ойконіма *Царичанка* від контактного гідроніма не підлягає сумніву. Натомість малопереконлива етимологія гідроніма. На наш погляд, *Царичанка* — українізована форма (за аналогією до топонімів із формантом *-анка*) тюрк. *sarica* (у східнослов’янському звучанні — *сарича*) ‘жовтуватий’ [5: 141]. Інакше етимологізує гідронімні паралелі рос. *Царица* Р.М. Козлова — як континуанти псл. **sarica* < **sar-* < і.-є. **ser-* ‘текти, витікати’ [28: 186].

63. Гідронім *Церем* (бас. Горині) мовознавець виводить від первісного **Терем* (*т’ > ц* на білоруськомовному ґрунті) < *терем* ‘високий будинок, палац’, припускаючи також, як альтернативну версію, запозичення з балт. мов, пор. лит. гідроніми *Sėrmas*, *Sėrma* (С. 499). Відома й слов’янська етимологія цього гідроніма: *Церем* < **Черемъ* (субституція *ц/ч*) < псл. **Čertъ* [69: 60–61].

64. Назву гідрооб’єкта *Цир* (бас. Прип’яті) В.В. Лучик тлумачить як онімізовану форму укр. діал. *цир* ‘горюча сірка’ або (з огляду на варіант *Цюр*) як похідну від укр. діал. *цюріти* ‘дзюрити, текти, струмувати’ (С. 500). Етимологія цього гідроніма вже була предметом аналізу В.П. Шульгача, який виводить його від первісного *Черъ* / *Черь* < псл. **čerъ* (**čьrъ*) / **čerъ* (**čьrъ*) < і.-є. *(s)*ker-* ‘гнути, кривити’ [69: 63–64].

65. Гідронім *Чага* на Одещині автор вважає лексико-семантичним дериватом від фіно-угор. (самод.) *чага* ‘річка’, припускаючи перенесення назви річки із Зауралля в Північне Надчорномор’я (С. 501). Зауважимо, що гідронім *Чага* локалізований у регіоні, де відзначено багато генетично тюркських назв. Це може свідчити про його тюркське походження. Полісемантичний апелятив *чага* також поширений у тюркських діалектах. На цій підставі назву *Чага* можна зводити до тюрк. *чага* зі значенням ‘межа, кордон’ [48 III: 1843], пор. типологічно споріднені гідроніми *Гранічна*, *Гранічний*, *Межова*, відзначених у тих регіонах, де укр. (слов’ян.) етнос межував із неслов’янським(и). Інакше етимологізує гідронім *Чага* Р.М. Козлова — як континуант псл. **Сьлга* [22: 251].

66. У поясненні гідроніма *Ягорлик* (бас. Дністра) не враховано лінгвістично аргуменованої етимології В.А. Бушакова, згідно з якою *Ягорлик* — дериват з атрибутивним суфіксом *-liq* від ногай. *yägör* ‘судак, сула’: ‘водойма, багата на сулу’ [5: 28].

Крім цього, у роботі трапляються стилістичні і правописні огріхи, а також неправильно перекладені російсько-українські конструкції, некоректно відновлені праслов’янські архетипи.

1. Недоречно вживати терміни *топооснова* (С. 229), *гідрооснова* (С. 292) у значенні ‘твірна основа топоніма чи гідроніма’. Слід надавати перевагу зрозумілішим з погляду змісту й словотвору лексемам *топонімооснова* й *гідронімооснова*.

2. Стилістично-правописні огріхи: *засвоєнні* краю (ст. Молокиш; С. 335), *сухарь* (у записі *сухарь з вівсяною кашею*; С. 142), *курільні* речі (С. 296), *ледарь* (С. 298), *яворів* (райцентр; С. 356), *Сімферопільський* р-н (ст. Плачуча Скеля; С. 380), *відсітність* (ст. Псел; С. 394), *лімпонім* (назва озера) (ст. Путрине; С. 395), *Хмельниц.* обл. (ст. Сатанів; С. 416), м. *Хмельник* на Вінниччині (С. 493), *Северодонецька* м/р (С. 141), *Северодонецьк* (С. 425). Правильно: *освоєнні* краю, *сухар*, *курильні* речі, *ледар*, *Яворів*, *Сімферопольський*, *відсутність*, *лімнонім*, *Хмельниц.* обл., *Хмельник*, *Сіверськодонецька* м/р, *Сіверськодонецьк*.

3. Неправильний переклад з російської на українську: *підбородок* (у записі *жирний підбородок*), *опухоль* (вжито для ілюстрації значення рос. *волдырь*; ст. Волинь; С. 134), *суровий* (для ілюстрації нім. *heis*; С. 146), *прижками* (ст. Лягушка; с. 313), *причудливий* (у записі *причудливої форми*; С. 182), *тростник*, *тростниковий* (для ілюстрації значення іменника *карча*; С. 238), *морщина* (ст. *Коктебель*; С. 273), *труднопрохідна* (ст. Котоп; С. 277), в *Мекке* (ст. Овідіополь; С. 358), *кошачих* (у записі *родини кошачих*; ст. Рись; С. 401), *челюстей* (російської печі; ст. Свиня; С. 418), *струїтися* (ст. Серет; С. 424), *пачкатися*, *маратися* (ст. Сиваш; С. 426), *вирублено* (у записі ...місце в лісі, де *вирублено ліс*; ст. Січня; С. 431). Правильно: *підборіддя*, *пухлина*, *суворий*, *стрибками*, *дивовижний* (чудернацький), *очерет*, *очеретяний*, *зморшка*, *важкопрохідна*, в *Меці*, *котячих*, *склепіння*, *струмувати* (тексти), *бруднитися*, *вирубано*.

4. Недогляди в реконструйованих праформах: **vydra* (С. 118), **Gnězdna* (С. 156), **ljati* ‘лити, ляти’ (С. 224), **koldьnica* (С. 273), **komarnьjь* (С. 275), **вьreti* ‘кипіти’ (ст. Овруч; С. 358), **okno* (ст. Окінка; С. 359), **plotnica* < **plotnь* (С. 381), **ustije* (ст. Севастьянівка; С. 421), **szličь* (ст. Слuch; С. 436), **jary(jь)*. Правильно: **vydьra* < **vydьrati* [69: 318], **Gnězdьna* < **gnězdьnьjь* < **gnězdo*, **ljati* [74 XVII: 80], **koldьnica* < **koldьnьjь*, **komarnьjь*, **вьrěti*, **okьno*, **plotьnica* < **plotьnь*, **ustьje*, **szlQčь*, **jarь(jь)*.

Викладені вище зауваження стосовно аналізу деяких топонімів чи мовного оформлення тексту незначні порівняно з великим обсягом справді науково проаналізованого матеріалу. Рецензент свідомий того, що, працюючи над такою проблемою, як походження, становлення і функціонування українських топонімів, складно було врахувати всі етимологічні версії щодо тлумачення тих чи тих власних географічних назв, уникнути окремих недоглядів. Сподіваємося, що викладені вище міркування й зауваження буде враховано, якщо автор вважатиме за доцільне, у новому, виправленому виданні праці «Етимологічний словник топонімів України». Отож чекаємо на нове видання цієї безперечно цікавої й актуальної праці.

1. *Аргатюк С.С., Сапожников І.В.* Минувшина багряних степів: Нариси з історії Овідіопольського району. — Одеса, 2007. — 568 с., 2 іл.
2. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденную при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. — К., 1876. — Т. I. — Ч. 6: Акты об экономических и юридических отношениях крестьян в XVI—XVIII веке (1498-1795).
3. *Білецький-Носенко П.* Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук. — К., 1966. — 424 с.
4. *Богоедова Т.Н.* Славянские гидронимы с основой **reu-* // **rou-* // **ru-* // Актуальные вопросы славянской ономастики: М-лы III Междунар. научн. конф. (6–7 октября 2006 г.). — Гомель, 2006. — С. 12–24.
5. *Бушаков В.А.* Гідроніми *Єгорлик* — *Ягорлик* (**Yägörlük*) // Українська пропріальна лексика: М-ли наук. семінару (Київ, 13–14 вересня 2000 р.). — К., 2000. — С. 27–29.
6. *Бушаков В.А.* Лексичний склад історичної топонімії Криму. — К., 2003. — 226 с.
7. *Вавричин М.* Генеральна карта України Гійома Левассера де Боплана 1648 р. // Вавричин М. Відтворення України: історія, картографія, краєзнавство, біографістика / Упоряд. Н. Паславська, Н. Халак. — Львів, 2012. — С. 180–222.
8. *Вербич С.О.* Рец. на: Габора М.М. Гідронімія Івано-Франківщини: Словник-довідник. Снятин: Прут-Принт, 2003. 284 с. // Студії з ономастики та етимології. 2005 / Відп. ред. В.П. Шульгач. — К., 2005. — С. 220–226.
9. *Вербич С.О.* Гідронімія басейну Середнього Дністра. Етимологічний словник. — Луцьк, 2009. — 236 с.
10. Волости и важнейшие селения европейской России (По данным обследования, произведенного статистическими учреждениями Министерства Внутренних Дел, по поручению Статистического Совета). Вып. VIII: Губернии Новороссийской группы. — С.-Петербург, 1886. — 157 с.
11. *Габора М.М.* Гідронімія Івано-Франківщини: Етимологічний словник-довідник. — Вид. 2-е, доп., переробл., уточн. — Івано-Франківськ, 2010. — 564 с., 16 іл.
12. Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст. Збірник документів / Упоряд. І.Л. Бутич, М.І. Бутич, О.А. Купчинський та ін. / за ред. І.Л. Бутича та Ф.П. Шевченка. — К., 1970. — 659 с.

13. Гідроніми Нижнього Подністров'я / За ред. Ю.О. Карпенка. — К.; Одеса, 1981. — 112 с.
14. Документи Брацлавського воєводства 1566–1606 років / Упоряд. М. Крикун, О. Піддубняк. — Львів, 2008. — 1219 с.
15. *Ельгорт Б., Нечай С., Приходько М.* Тернопільщина. Путівник. — Львів, 1968. — 190 с.
16. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / За ред. О.С. Мельничука. — К., 1982–2012. — Т. 1–6.
17. *Ліаді О.І.* Із слов'янської гідронімії: укр. *Велика Олба, Мала Волба* // Acta onomastica. — 2004. — R. XLV. — С. 7–11.
18. Історія міст і сіл Української РСР: у 26 т. Одеська область. — К., 1969. — 910 с.
19. Історія міст і сіл Української РСР: У 26 т. Тернопільська область. — К., 1973. — 640 с.
20. *Казлова Р.М.* Беларуская і славянская гідронімія. Праславянскі фонд. — Гомель, 2000. — Т. I. — 261 с.
21. *Казлова Р.М.* Беларуская і славянская гідронімія: Праславянскі фонд. — Гомель, 2002. — Т. II. — 264 с.
22. *Казлова Р.М.* Славянская гідронімія. Праславянскі фонд. — Гомель, 2003. — Т. III. — 362 с.
23. *Казлова Р.М.* Бел. *Вяда, Свяда*, руск. *Вяда* (арэал, фанэтыка, храналогія) // Беларуская анамастыка. Гісторыя і сучаснасць: М-лы Міжнар. навук. канф. (Мінск, 20 красавіка 2010 г.). — Мінск, 2010. — С. 39–44.
24. *Карпенко О.П.* Гідронімія етимологіі: *Тясмин* // Восточноукраїнський лінгвістический збірник / Отв. ред. Е.С. Отин. — Донецьк, 1999. — Вып. 5. — С. 52–59.
25. *Карпенко О.П.* Гідронімікон Центрального Полісся. — К., 2003. — 317 с.
26. *Карпенко Ю.А.* Топонімія болгарских сел Одесской области (вопросы топонимического взаимодействия языков) // Историческая ономастика / Отв. ред. А.В. Суперанская. — М., 1977. — С. 189–208.
27. *Карпенко Ю.О.* Праслов'яни в Українських Карпатах: свідчення гідро- та оронімії // Мовознавство: Доп. та повід. на IV Міжнар. конгресі українців / Відп. ред. В.В. Німчук. — К., 2002. — С. 278–282.
28. *Козлова Р.М.* Славянская гидронимия. Праславянскі фонд. — Минск, 2006. — Т. IV. — 310 с.
29. *Крикун М.* Брацлавське воєводство у XVI — XVIII століттях: Статті і матеріали. — Львів, 2008. — 412 с.
30. *Крикун М.* Документи Брацлавського воєводства 1566–1605 років // Вісник Львівського ун-ту. Серія історична. — Львів, 2011. — Вип. 46. — С. 375–410.
31. *Крикун М.* Документи Брацлавського воєводства 1566–1605 років // Крикун М. Воєводства Правобережної України у XVI–XVIII століттях: Статті і матеріали. — Львів, 2012. — С. 92–142.
32. *Купчинський О.А.* Двочленні географічні назви України на *-jь // Питання історії української мови / Відп. ред. Л.Л. Гумецька. — К., 1970. — С. 101–129.
33. *Куркина Л.В.* Славянские этимологии // Этимология. 1994–1996 / Отв. ред. О.Н. Трубачев. — М.: Наука, 1997. — С. 46–57.
34. *Лисенко П.С.* Словник поліських говірок. — К., 1974. — 260 с.
35. Литовська метрика. Книга 561: Ревізії українських замків 1545 року / Підгот. В. Кравченко. — К., 2005. — 600 с.
36. *Лучик В.В.* До питання про укладання «Короткого етимологічного словника топонімів України» // Studia Slovakistica. Вип. 10: Ономастика. Топоніміка / Упоряд. і відп. ред. С. Пахомова, Я. Джоганик. — Ужгород, 2009. — С. 115–122.
37. *Ляскоронский В.* Карта Подольского воеводства // Ляскоронский В. Иностранные карты и атласы XVI и XVII вв. относящиеся к Южной России. — К., 1898. — 38 с., 5 к.
38. *Маринич А.М.* Украинские Карпаты // Природа Украинской ССР. Ландшафты и физико-географическое районирование. — К., 1985. — С. 180–198.
39. *Марусенко Т.А.* Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) // Полесье: Лінгвістика. Археологія. Топоніміка / Отв. ред. Н.И. Толстой, В.В. Мартынов. — М., 1968. — С. 206–255.

40. Масенко Л.Т. До походження назви Бершадь // Мовознавчі студії / Відп. ред. Г.М. Колесник. — К., 1976. — С. 49–52.
41. Масенко Л.Т. Тюрксько-українські взаємозв'язки і паралелі // Гідронімія України в її міжмовних і міждіалектних зв'язках / Відп. ред. О.С. Стрижак. — К., 1981. — С. 162–180.
42. Новикова Ю.М. Практичний словозмінно-орфографічний словник прізвищ Центральної та Східної Донеччини. — Донецьк, 2007. — 996 с.
43. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: У 2-х ч. — К., 1984.
44. Орел В.Э. Гидронимия славяно-восточнороманского пограничья: бассейн Днестра // Общеславянский лингвистический атлас: М-лы и исследований. 1988–1990. — М., 1993. — С. 156–166.
45. Отин Е.С. Топонимия Донетчины. — Донецк, 2013. — 118 с.
46. Павлюк М.В. Назви річок Дністро-Бузького межиріччя, їх будова та лексико-семантична характеристика // Тези ІІІ Республ. ономаст. (гідронімічної) конф. — К., 1965. — С. 44–48.
47. Преображенская Н.М. Об одной диалектной черте говоров Белоруссии (к вопросу о рефлексах *ѣ (а', ја) в восточнославянских языках // Проблемы истории и диалектологии славянских языков. — М., 1971. — С. 212–218.
48. Радлов В.В. Опыт словаря тюркских наречий. — СПб., 1893–1911. — Т. I–IV.
49. Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ: у 2-х т. — Львів, 2007.
50. Россия. Полное географическое описание нашего Отечества. Т. 14. Новороссия и Крым. Природа. Население. Замечательные населенные места и местности / Под ред. В.П. Семенова-Тянь-Шанского. — Харьков, 2011. — VIII, 983 с.; 144 илл.; 10 карт.
51. Серета А. Силистренско-очаковскит еялет през XVIII — нач. на XIX в.: Административно-териториално устройство, селища и население в Северозападното Причерноморие. — София, 2009. — 262 с.
52. Слободенюк Н.П., Логвінов В.О. Браїлів // Антоноук М. Через віхи історії. — Вінниця, 2006. — Ч. I. — С. 242–275.
53. Словник буковинських говірок / За заг. ред. Н.В. Гуйванюк. — Чернівці, 2005. — 688 с.
54. Словник гідронімів України / Ред. колегія: А.П. Непокупний, К.К. Цілуйко, О.С. Стрижак. — К., 1979. — 780 с.
55. Словник української мови XVI — XVII ст. / Відп. ред. Д.Г. Гринчишин, М. Чікало. — Львів, 1994–2010. — Вип. 1–15—.
56. Списки населенных мест Российской империи, сост. и изд. Центральным статистическим комитетом Министерства внутренних дел. III. Бессарабская область. Список населенных мест по сведениям 1859 года. — СПб., 1861. — 86 с.
57. Тарифа подымной подати воеводства Брацлавского, 1629 года // Архив Юго-Западной России, издаваемый комиссиею для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. — К., 1890. — Т. II. — Ч. 7: Акты о заселении Юго-Западной России. — С. 394–412.
58. Трубочев О.Н. Ремесленная терминология в славянских языках (Этимология и опыт групповой реконструкции). — М., 1966. — 416 с.
59. Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета. Вып. 9: Приходы и церкви Подольской епархии / Под ред. Е. Сецинского. — Каменец-Подольск, 1901. — 1065 с.
60. Україна: Адміністративно-територіальний устрій (станом на 1 січня 2012 р.) / Заг. ред. В.О. Зайчука; відп. ред. Г.П. Скопненко. — К., 2012. — 784 с.
61. Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. Видання перше. — К., 1947. — 1064 с.
62. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. — М., 1964–1973. — Т. I–IV.
63. Херсонская губерния. Список населенных мест по сведениям 1859 года / Ред. Л. Майков. — СПб., 1868. — 189 с.
64. Худаиш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення). — К., 2006. — 452 с.
65. Чебан И.Н. Краткая история Бессарабии и бессарабских болгар (Пустая Сихитика, Онглос, Онгыл, Буджак и с 1813 г. — Бессарабия). — Измаил, 2009. — 300 с.

66. Чучка П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник. — Ужгород, 2011. — 432 с.
67. Шевельов Ю. Исторична фонологія української мови / Перекл. з англ. С. Вакуленко, А. Даниленко. — Харків, 2002. — 1054 с.
68. Шульгач В.П. Гідронімія басейну Стиру. — К., 1993. — 144 с.
69. Шульгач В.П. Праслов'янський гідронімний фонд (фрагмент реконструкції). — К., 1998. — 368 с.
70. Шульгач В.П. Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник. — К., 2001. — 189 с.
71. Шульгач В.П. Miscellanea toponimica Carpathica // Студії з ономастики та етимології. 2004 / Відп. ред. О.П. Карпенко. — К., 2004. — С. 204–211.
72. Шульгач В.П. Старожитня гідронімія України і праслов'янський ономастичний континуум // Мовознавство. — 2008. — № 2–3. — С. 50–61.
73. Шульгач В.П. Из восточнославянской гидронимии. 2 // Актуальные проблемы лингвистики: сб. ст. по итогам Междунар. научн. конф. (20–22 ноября 2013 г.). — Сургут, 2013. — Вып. 7. — С. 153–158.
74. Этимологический словарь славянских языков: Праслав. лекс. фонд / Под ред. О.Н. Трубачева, А.Ф. Журавлева. — М., 1974–2014. — Вып. 1–39–.
75. Етымалагічны слоўнік беларускай мовы / Рэд. В.У. Мартынаў, Г.А. Цыхун. — Мінск, 1978–2010. — Т. 1–13–.
76. Czapl A. Nazwy miejscowości historycznej ziemi Lwowskiej. — Lublin, 2011. — 327 s.
77. Domański J. Řiční jméno Stěnava a jeho paralely // Acta onomastica. — 2001. — R. XLI–XLII. — S. 50–62.
78. Hengst K. Gedanken zur Erklärung des tschechischen Ortsnamens Cheb // Onomastica Slavogermanica. XXV. — 2008. — Bd 80. — H. 5. — S. 51–57.
79. Kuraszkiewicz W. Nazwa rzeki Prypeć // Slavia orientalis. — 1968. — T. XVII/3. — S. 339–342.
80. Rospond S. Ze studiów nad polską toponomastyką IX. Gniezno // Język polski. — 1961. — T. XLI/5. — S. 341–342.
81. Rymut K. Nazwiska polaków. Słownik historyczno-etymologiczny. — Kraków, 1999–2001. — T. I–II.
82. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów Słowiańskich. — Warszawa, 1880–1902. — T. I–XV.
83. Słownik języka polskiego / J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki. — Warszawa, 1900–1927. — T. I–VIII.
84. Slovník slovenských nářečí / Ved. red. J. Ripka. — Bratislava, 1994–2006. — T. I–II.
85. Źródła dziejowe. T. XX. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym / Opis. A. Jabłonowskiego. — Warszawa, 1894. — T. IX: Ziemie Ruskie. Ukraina (Kijów–Braclaw). — Dz. I. — 187s., XXVI.
86. Źródła dziejowe. T. XVIII. Cz. II. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym / Opis. A. Jabłonowskiego. — Warszawa, 1903. — T. VII. — Cz. II: Ziemie Ruskie. Ruś Czerwona. — 491 s., 33.

Святослав ВЕРБИЧ

Інститут української мови НАН України, м. Київ

Статтю отримано 27.03.2015

Svyatoslav Verbych

Institute of Ukrainian language of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

A NEU PUBLICATION FROM UKRAINIAN ONOMASTIC LEXICOGRAPHY

Book review on: Luchyk V.V. Etymological dictionary of Ukraine's toponyms. — K. : Academia, 2014. — 544 p. (in Ukraine).

Key words: etymology, dictionary, toponym, origin, appellative, proper name.